རྒྱ་བོད་གཉིས་ནང་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རིམ།

DOI: https://doi.org/10.17102/rigzoedjournal.clcs.rub.2.003

བསྡུད་དོན།

བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཅིག་ཨིན་པའི་ཁར་ ལྷག་པར་དུ་ཧི་མ་ལ་ཡའི་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཚུ་ནང་དར་ཡོད་པའི་ གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ཆོས་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་ གནད་དོན་གལ་ཅན་ཨིནམ་མ་ཚད་ ད་རེས་ནངས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཅན་གྱི་ ཆོས་སྐོར་དང་ཐ་སྙད་ཅིག་ལུ་གྱུར་ཏེ་འདུག། ལོ་རྒྱུས་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ བར་དོའི་གནད་དོན་འདི་ལུ་ གནས་དུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་འཁྲིལ་ འཕོ་འགྱུར་གྱི་རིམ་པ་ལེ་ཤ་བྱུང་ཡོདཔ་ལས་ ཁུངས་བཙན་ཞིབ་འཚོལ་འདི་ནང་ རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་སུ་བྱུང་བའི་ རིག་བྱེད་དང་རིག་བྱེད་མཐའི་ (ཨུ་པ་ནི་ཥད་) གཞུང་དང་བཀའ་བསྟན་ལ་སོགས་པ་ནང་པའི་རིག་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་ ཁུངས་ཐུབ་ཀྱི་ཡིག་ཚུ་གི་ནང་དོན་དབྱེ་ཞིབ་ཐོག་ལས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རིམ་ཚུ་ དཔྱད་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་ རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ནང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ ཁ་གསལ་སྦྲི་གསལ་སྟོན་འབད་ཡོད་པའི་ བདེན་ཁུངས་ཚད་ལྡན་ཅིག་མེད་རུང་ ནང་པའི་རིག་གཞུང་གི་བཀའ་བསྟན་དང་ཡིག་ཆ་མང་རབས་ཅིག་གི་ནང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ རྒྱ་ཆེ་དྲགས་སྦྲི་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ལྷག་པར་དུ་ གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ལམ་སྲོལ་ནང་ དུས་རབས་ལས་བཅད་དེ་ གནས་དུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་འཁྲིལ་ བར་དོའི་གོ་དོན་དང་རྣམ་གྲངས་ཚུ་རྒྱ་བསྐྱེད་འགྱོ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཚུ་གོང་འཕེལ་སོང་སྟེ་ ཧི་མ་ལ་ཡའི་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་མི་སྡེ་ཚུ་གི་ ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་ནང་རྒྱ་ཆེ་དྲགས་སྦྲི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ གནད་དོན་ཅིག་ལུ་གྱུར་ཏེ་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་བས།

གཙོ་ཚིག། བར་དོ། འབྱུང་ཁུངས། འཕེལ་རིམ། རིག་བྱེད། ནང་པ། གསང་སྔགས།

ངོ་སྤྲོད།

བར་དོའི་གནད་དོན་འདི་ འགྲོ་བ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ དགོངས་དོན་ཅིག་ཨིན་པའི་ཁར་ ཞི་གསོན་ཐར་ལམ་ལུ་འདྲེན་པའི་ དཀྱིལ་ཚིག་གི་ཟབ་ཆོས་ཅིག་ཡང་ཨིནམ་ལས་ གནད་དོན་དེ་ དུས་རབས་ལས་བཅད་དེ་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ དར་ཁྱབ་འགྱོ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ཁྱད་པར་དུ་ཤེས་ཡོན་དོན་གཉེར་དང་ ཉམས་ལེན་གནང་མི་ཚུ་ལུ་ གནོད་དོན་དང་ཐབས་ལམ་གལ་ཅན་ཅིག་ལུ་གྱུར་ནུག། ཞིབ་འཚོལ་རྩོམ་ཤོག་འདི་གིས་ སྤྱིར་བཏང་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་ དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་དུས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་ ཆོས་དང་ལམ་སྒྲོལ་སོ་སོ་ནང་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་ལུ་འགྱུར་བ་དང་ རྣམ་གྲངས་ཀྱི་རིམ་པ་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་ནི་ལུ་གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ཡོད།

བར་དོའི་ཐ་སྙད་འདི་ རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དོད་ནང་ "ཨན་ཏ་ར་བྷ་བ" ཟེར་བའི་མིང་ཚིག་ལས་ བྱུང་བའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཨིནམ་མ་ཚད་ ཐ་སྙད་འདི་ འགོ་ཐོག་དང་པ་ "བར་སྲིད་" ཟེར་ འཆི་སྲིད་དང་སྐྱེས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཡོད་པའི་ "གནས་སྐབས" ལུ་ཡོངས་གྲགས་སྦྲི་སྟོན་ཡོད་རུང་ ཤུལ་ལས་མི་ཚུ་གི་བསམ་ཞིབ་ཀྱི་གནས་སྟངས་ ཡར་རྒྱས་འགྱོ་མི་དང་བསྟུན་ རིམ་པ་བཞིན་དུ་ བར་སྲིད་རྐྱངམ་གཅིག་གི་མ་ཚད་པར་ མིའི་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་ ཡོད་ཚད་གཅིགཔོ་གི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་ རྣམ་གྲངས་ཚུ་དར་ཁྱབ་བྱུང་ནུག། ཨིན་རུང་ གནད་དོན་དེ་ཚུ་ ཁ་འཐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ནང་ལོ་རྒྱུ་ཙམ་རེ་དང་ གཙོ་བོ་ཉམས་ལེན་པའི་མྱུག་བཞེས་ཅིག་སྦྲེ་ལུས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ དགོས་པ་དང་འབྱུང་ཁུངས་ཚུ་ལུ་དོ་སྣང་དང་ དང་འདོད་མེད་པར་ལུས་ཡོདཔ་ལས་ བར་དོའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རིམ་ཚུ་གི་དཔྱད་ཞིབ་ལུ་རྩལ་བཏོན་འབད་དེ་ཡོད།

ཞིབ་འཚོལ་འདི་གཙོ་བོ་ བར་དོའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ ཁུངས་ཐུབ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་དབྱེ་དཔྱད་མཐིལ་ཕྱིན་འབད་དེ་ བར་དོའི་དགོངས་བཞེད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་ འཕེལ་རིམ་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ཁ་གསལ་བཟོ་ནིའི་དམིགས་དོན་དང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ ད་ལྟོའི་བར་ནང་ཡང་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་དང་ལམ་སྒྲོལ་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ རྒྱ་ཆེ་དྲག་སྦྲེ་དར་ཁྱབ་ཡོདཔའི་ཁར་ ལག་ལེན་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཅིག

ལུ་ཆགས་ཏེ་ཡོདཔ་ལས་ འབྱུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རིམ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་མི་འདི་གིས་ བར་དོའི་དགོངས་བཞེད་དང་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བྱུང་རབས་ཚུ་གི་ཤེས་རྟོགས་བསྐྱེད་ཚུགསཔ་མ་ཚད་ ལུང་ཕྱོགས་སོ་སོ་ནང་དར་ཁྱབ་འགྱོ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་གི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ཤེས་ཚུགས།

རྩོམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱིས་ གཙོ་བོ་ཁུངས་ཐུབ་ཀྱི་གསུང་རབ་ གཞན་ཡང་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་ མཁས་པའི་རྩོམ་རིག་ལ་སོགས་པ་ ནང་ཆོས་དང་ནང་ཆོས་མིན་པའི་ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་སོ་སོ་ནང་ བར་དོའི་རྣམ་བཤད་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་ཚུལ་དང་གོ་རྟོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ གྲོས་བསྡུར་འབད་དེ་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་ཞིབ་འཚོལ་འདི་གིས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་བྱུང་རབས་ཀྱི་གནད་དོན་ཆ་ཚང་སྦྲེ་ངོ་སྤྲོད་འབད་ནི་ལུ་རྩལ་བཏོན་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ ཞིབ་འཚོལ་གནད་དོན་ཚུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཁར་ དགོངས་དོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཡང་མ་འདྲཝ་ཡོདཔ་ལས་བརྟེན་ གནད་དོན་ཆ་ཚང་སྦྲེ་གསལ་སྟོན་འབད་ནི་ལུ་གདོང་ལེན་ཡོདཔ་མ་ཚད་ སྐད་ཡིག་གི་གདོང་ལེན་ལུ་བརྟེན་ གནའ་དུས་ཀྱི་གསུང་རབ་དང་ལམ་སྲོལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཚུ་ མཐིལ་ཕྱིན་སྦྲེ་ཤེས་ནི་ལུ་གདོང་ལེན་ཡོདཔ་ལས་ གནད་དོན་ཚུ་ངེས་བདེན་སྦྲེ་གསལ་སྟོན་འབད་ནི་ལུ་གནོད་པ་ཡོད་སྲིད།

ཞིབ་འཚོལ་འདི་ ཡིག་ཆ་ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་ གནས་དུས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ཡར་རྒྱས་དང་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཏེ་ ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་གྱི་གནད་དོན་གལ་ཅན་ཅིག་ལུ་གྱུར་ཡོད་པའི་ བདེན་ཁུངས་གཟང་ནིའི་དོན་ལུ་ཨིནམ་ལས་ རྩོམ་ཤོག་འདི་ནང་ གཙོ་བོ་ རྒྱ་གར་གྱི་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ལུ་ནང་ཆོས་མ་དར་བའི་ཧེ་མ་ རིག་བྱེད་དང་རིག་བྱེད་མིན་པའི་རིག་གཞུང་ཚུ་ནང་སྐྱེ་ཤི་གི་བསམ་ཚུལ་དང་ ནང་པའི་རིག་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལུ་ ཞིབ་འཚོལ་གྲུབ་འབྲས་དང་གྲོས་བསྡུར་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད། དོན་ཚན་དེ་ཚུ་གིས་ ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་ གནས་སྟངས་གསལ་སྟོན་འབད་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཚུགསཔ་མ་ཚད་ གཏིང་ཟབ་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་དང་གོ་བ་ལེན་ནི་ལུ་ཕན་འདེབས་འབད་ཚུགས།

རྗོམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ།

སྤྱིར་བཏང་ "བར་དོ" ཟེར་མི་མིང་ཚིག་འདི་ ཚོས་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཟེར་བའི་དོན་ལ་གོ་ནི་ཡིན་རུང་ སྐབས་ཐོབ་ "ཨན་ཏ་ར་བྷ་བ" ཟེར་བའི་སྒྲ་ལས་དྲངས་པའི་ "བར་དོ" འམ་ "བར་སྲིད" ཀྱི་སྐད་དོད་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ སེམས་ཅན་ཚུ་གི་རྣམ་ཤེས་ དུས་སྐབས་གཅིག་ལས་གཞན་མི་གཅིག་ལུ་འཕོ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོར་སྣང་གི་གནས་སྐབས་ལུ་ "བར་དོ" ཟེར་སླབ་ཡིན་མས་ (ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད། ལོ་མེད)། དེ་ལུ་ཡང་ གནས་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་ ཧེ་མའི་ལུས་བཀོ་བཞག་ཞིནམ་ལས་ ཤུལ་མའི་ལུས་མ་ཐོབ་པའི་བར་གྱི་ བར་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལུ་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་དང་ བར་སྲིད་ཀྱི་གོ་བ་ལས་ལྷག་སྟེ་ སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཡོངས་རྫོགས་ལུ་གོ་བའི་ བར་དོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་གཉིས་འདུག། འདི་བཟུམ་སྦེ་ རྣམ་གྲངས་ཀྱི་གྲངས་ཁ་ལུ་ཡང་གནས་དུས་དང་བསྟུན་ འཕེལ་རིམ་ལེ་ཤ་ཅིག་བྱུང་ཡོདཔ་ལས་ གནས་སྟངས་འདི་ཏ་གོ་ཐབས་ལུ་རྩོམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ་འདི་ནང་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད།

སྐྱེ་ཤི་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་ཚུལ།

བར་དོའི་གོ་དོན་འདི་ འགོ་ཐོག་ལུ་ འཆི་འཕོ་འམ་ བར་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཅིག་ཨིནན་ལས་ འདི་གི་ཐད་ཁར་ ནང་ཆོས་ཀྱི་ཧེ་མ་བྱུང་ཡོད་པའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ངེས་བརྗོད་ཀྱི་སྐབས་ མི་ཚུ་གི་བསམ་ཚུལ་ལུ་ ཤི་བའི་ཚེ་ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ལུས་འདི་ཞིག་སྟེ་ འོད་དང་ལྡན་པའི་ལུས་རྟེན་ཅིག་ལེན་ཏེ་ ཞིང་ཁམས་ལུ་འགྱོ་ནི་ཡོད་པའི་སྣང་བ་དང་ ཤི་བའི་ཚེ་ ལུས་ས་ལུ་ཐིམ། སྲོག་དབུགས་རླུང་ལུ་ཐིམ་སྟེ་ འབྱུང་བའི་རང་བཞིན་ལུ་འགྱུར་དོ་ཡོད་པའི་ (Rg Veda, 1919) ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་མི་འདི་ཨིནམ་དང་། དེ་གི་ཤུལ་ལས་ ཨཐྲ་བེ་ད་ (Hyms of the Atharvaveda, 1897) ནང་ "སེམས་འདི་བཤད་པའི་ཡུལ་ལུ་མི་འགྱོ། ཡལ་ཏེ་མི་འགྱོ། མི་ཚེ་དང་ཡ་བྲལ་མི་འགྱོ། ཕ་མའི་རྗེས་མ་འབྲང་"།" ཟེར་བའི་ཚིག་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ མི་ཚུ་གི་སེམས་ཁར་ཚེ་ཤུལ་མམ་འདི་ ཚེ་ད་ལྟོ་གི་འཕྲོ་མཐུད་ཅིག་ཨིན་མནོ་བའི་བསམ་ཚུལ་ལུ་གྱུར་བ་ཐེབས་ཏེ་ འཆི་བའི་འཇིགས་སྣང་དང་ ཞིང་ཁམས་ལུ་འགྱོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚེ་འདིའི་འཇིག་རྟེན་འདི་སྤང་དགོ་པའི་ བསམ་

ཚུལ་དང་། དེ་བཟླུམ་སྒྲེ་ ཚནྡོ་གྱ་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ (Chandogya Upanishad, 2022) ནང་བཟང་པོའི་བྱ་

སྤྱོད་འབད་མི་ཚུ་ བྲམ་ཟེའི་རིགས་དང་ རྒྱལ་རིགས་དང་ དམང་རིགས་ནང་སྐྱེ་ནིའི་གོ་སྐབས་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ འཆི་འཕོ་ཡོདཔ་ཧ་གོ་མི་དང་གཅིག་ཁར་ ཚེ་འདི་གི་བྱ་བ་ལེགས་ཉེས་དང་བསྟུན་ ཚེ་ཕྱུལ་མ་བཟང་ངན་གྱི་འབྲས་བུ་སྨིན་ནི་ཡོད་པའི་བསམ་ཞིབ་དང་ ཚེ་སྔ་ཕྱི་དང་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ཚུ་ལས་བརྟེན་ རྣམ་ཤེས་འཕོ་ཞུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་བྱུང་མི་ཚུ་ ཕྱི་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱེ་འཆིའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པའི་གཞུང་ཨིན་མས།

ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་གནས་སྐངས།

ནང་ཆོས་ཀྱི་མདོ་ཁུངས་ལས་དཔྱད་པ་ཅིན་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ དུས་རབས་གཉིས་པ་ཙམ་ལུ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཅིག་སྦྲེ་དར་ཏེ་ རིམ་པ་བཞིན་བར་དོ་ དྲུག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་བྱུང་ནུག། ནང་པའི་ཡིག་ཚུ་ལས་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་བཤད་མི་ཡིག་ཆ་ཧྲིང་ཤོས་འདི་ སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་སྟོན་པའི་མདོ་ (ལོ་མེད།) ལས་ དཔེ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ལས་ བར་མ་དོ་ལུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཚུལ་གསུངས་མི་དང་། དེ་བཟླུམ་སྦྲེ་ སྲིད་པ་བདུན་པའི་མདོ་ལས་(ལོ་མེད།) བར་སྲིད་སྲིད་པ་བདུན་ལས་གཅིག་ཨིནམ་སྦྲེ་གསུངས་མི་དང་། མངལ་འཇུག་གི་མདོ་ (ལོ་མེད།) ལས་ གནས་གསུམ་ལས་གཅིག་ བར་སྲིད་ཨིནམ་སྦྲེ་གསུངས་མི་ཚུ་ཨིན་མས། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གྲལ་ལས་ དུས་རབས་གཉིས་པ་ནང་བྱུང་བའི་ བྱེ་བྲག་ཤེས་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་། དུས་རབས་ལྔ་པ་ནང་བྱུང་བའི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ (༢༠༢༠) དང་ སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ (ལོ་མེད།) གཉིས་ནང་ཡང་ སྐྱེ་སྲིད། འཆི་སྲིད་ བར་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྒོ་ལས་ བར་དོའི་གནས་སྐངས་བཤད་མི་འདི་སྦེ་ཤོས་ཨིན་མས།

གསང་སྔགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལས་དཔྱད་པ་ཅིན་ སྤྱིར་བཏང་ ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་ཆོས་ལུགས་བཞི་ཆ་རའི་ནང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ རྒྱུས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་སྦྲེ་ཡོད་པའི་ཁར་ དེ་ཚུ་ནང་ འགོ་ཐོག་གི་བར་སྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་ལས་ལྷག་སྟེ་ རྒྱུད་སྡེ་ཚུ་ནང་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གཏིང་

ཟབ་དང་ རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་སྒོ་ལས་ ཉམས་ལེན་རྒྱངམ་གཅིག་གིས་མ་ཆོད་པར་ ཤི་གསོན་གྱི་གསོལ་མཆོད་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་ཚུ་མཉམ་སྦེབ་འབད་དེ་ ཉམས་ལེན་གྱི་ལམ་སྟོན་ཚུ་ཡང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ ཀརྨ་གླིང་པའི་བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་གྱི་གཞི་རྟེན་ཨིན་མི་ དུས་རབས་བཅྱད་པ་ནང་བྱུང་བའི་ རྒྱུད་གསང་བའི་སྙིང་པོ་ (ལོ་མེད།) ནང་ ཞི་ཁྲོའི་ལྷ་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་གསུངས་ཡོདཔ་ད་ དུས་རབས་བཅུ་པ་ནང་བྱུང་བའི་ ན་རོ་ཆོས་དྲུག་ནང་ཡང་ སྐྱེས་གནས་བར་དོ། རྨི་ལམ་བར་དོ། སྲིད་པ་བར་དོ་གསུམ་ སྐུ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཏེ་བཤད་ཚུལ་འདུག (Tsomo, nb, p. 152)། དེ་བཟུམ་སྦེ་ དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་ ཀརྨ་གླིང་པའི་བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་ཆེན་མོའི་ནང་ལུ་ཡང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་དྲུག་གི་སྒོ་ལས་བཤད་པའི་ཁར་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ ཞི་ཁྲོའི་ལྷ་ཚོགས་ཀྱི་འཆར་སྣང་ཚུ་བཤད་དེ་ ཉམས་ལེན་དང་གཤིན་པོའི་ཆོ་ག་ཚུ་མཉམ་བསྡེབས་སྦེ་ བཤད་དེ་འདུག (གྲུབ་ཐོབ་ཀརྨ་གླིང་པ་ ༢༠༡༧)། དེ་ལས་འགོ་བཟུང་ བར་དོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་ལེན་དང་ལུགས་སྲོལ་ཚུ་དར་ཁྱབ་བྱུང་བའི་ཁར་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ ཆོས་འཁོར་ཡང་ལེ་ཤ་ཅིག་དར་ནུག།

མདོར་བསྡུ་བ་ཅིན་ ཐ་སྙད་དང་བྱུང་ཚུལ་ཚུ་ག་དེ་སྦེ་ཨིན་རུང་ བར་དོའི་སྐོར་ལས་ཁ་གསལ་དང་རྒྱས་བཤད་སྦེ་བཤད་མི་འདི་ ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་མ་གཏོགས་ ཆོས་ལུགས་གཞན་ནང་བཤད་སྲོལ་མེད་པའི་ ཐུན་མིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅིག་ཨིན་པའི་ཁར་ ནང་པའི་བཀའ་སྲོལ་གྱི་དབང་ལུ་བཏང་པ་ཅིན་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ གནས་དུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དང་འབྲེལ་ འགོ་ཐོག་གི་དགོངས་དོན་ལས་ཕ་དྲངས་ཏེ་ དགོངས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ དབྱེ་འདུའི་རིམ་པ་ ལག་ལེན་དང་ ཕྱག་བཞེས་ལ་སོགས་པའི་ འགྱུར་བ་རྒྱ་ཆེ་དྲགས་སྦེ་བྱུང་ནུག།

ཞིབ་འཚོལ་ཐབས་ལམ།

སྤྱིར་བཏང་ ནང་པའི་ཆོས་ཚུལ་མ་དར་བའི་སྔ་གོང་ལུ་ རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་སྲོལ་ཁྱུན་དར་ཏེ་ཡོདཔ་ལས་ ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་ལམ་སྲོལ་ཚུ་ཡང་ རྒྱ་གར་ནང་དར་ཡོད་པའི་གནའ་དུས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལུ་ ཁུངས་གཏུགས་འབད་དོ་ཡོདཔ་ལས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་ འཕེལ་རིམ་རྩད་གཅོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱ་གར་ནང་ཧེ་མ་ལས་དར་ཡོད་པའི་རིག་གཞུང་དང་ ནང་ཆོས་ལས་

བཤད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདི་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན་པའི་ཁར་ ཁུངས་བཙན་གྱི་གནད་སྡུད་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ གཏིང་ཟབ་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་འབད་དགོཔའི་ དངོས་མེད་བློ་སྣང་གི་གནད་དོན་ཅིག་ཨིནམ་ལས་ ཡིག་ཆ་དབྱེ་ཞིབ་དང་འཆར་སྣང་ཚུ་གཙོ་བོར་བཏོན་པའི་ ཁུངས་བཙན་བྱུང་རབས་ཐབས་ལམ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད།

གནས་སྡུད་དབྱེ་དཔྱད་འདི་ གཙོ་བོ་ཁུངས་ཐུབ་ཡིག་ཆའི་དབྱེ་དཔྱད་དང་ ཁུངས་བཙན་གནས་སྡུད་ལུ་བརྟེན་དགོཔ་ལས་ ནང་དོན་དང་བརྗོད་དོན་དབྱེ་དཔྱད་ཐབས་ལམ་ཟུང་འབྲེལ་སྦྲེ་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ཁར་ ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་རིགས་ཚུ་ འབྱུང་ཁུངས་དང་གནད་དོན་འོས་འབབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ཁུངས་ཞིབ་བརྟག་དང་ག་བསྡུར་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ངེས་བདེན་བཟོ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ གནད་དོན་དང་དོན་ཚན་ཚུ་གི་གྲོས་བསྡུར་དང་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ འབྱུང་རིམ་གྱི་སྒྲིག་བཀོད་ཁྲུངམ་གཅིག་གིས་མ་ཚད་པར་ གནད་དོན་ཚུ་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

ཞིབ་འཚོལ་གྲུབ་འབྲས་དང་གྲོས་བསྡུར།

སྤྱིར་བཏང་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ཡོངས་གྲགས་ཅན་ཅིག་ཨིན་རུང་ དེ་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་རྩོད་པའི་གཞི་ཅིག་སྦེ་ཆགས་ཏེ་འདུག། དེ་ཡང་ མཁས་པ་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ རྒྱ་གར་གྱི་རིག་བྱེད་ལུ་ཁུངས་གཏུགས་འབད་དོ་ཡོདཔ་དང་ ལ་ལུ་ཅིག་གིས་རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་ལས་དར་བའི་རྣམ་གཞག་དང་ ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ནང་པའི་རིག་གཞུང་ལས་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤདཔ་ཨིན་མས། རྒྱུ་མཚན་དེ་ལུ་བརྟེན་ ཞིབ་འཚོལ་འདི་ནང་ གཙོ་བོ་ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཚད་ལྡན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བར་དོའི་འབྱུང་ཁུངས་རྩད་གཅོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་རིག་བྱེད་དང་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་རིག་གཞུང་ནང་ སྐྱེ་ཤི་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་རྒྱུལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་དང་ དེ་གི་ཤུལ་ལུ་ རྒྱ་གར་དང་བོད་ལུ་དར་ཡོདཔ་པའི་ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་ནང་འཁོད་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ཡོད་མི་ཚུ་དཔྱད་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད།

སྐྱེ་ཤི་དང་འབྲེལ་བའི་གནའ་དུས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ།

སྒྱིར་བཏང་གི་བཤད་ཚུལ་ལྟ་ ནང་ཆོས་མ་དར་བའི་ཧེ་མ་ལས་རྒྱ་གར་ནང་ རིག་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་སྔར་སྲོལ་གྱི་ཆོས་ལུགས་དང་ ལམ་སྲོལ་གྱི་དགོངས་སྤྱོད་ཚུ་དར་ཧེ་ཡོདཔ་ལས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་གཞི་རྟེན་ རིག་བྱེད་ཨིནམ་སྦེ་བཤད་རུང་། རིག་བྱེད་རྙིང་ཤོས་ ངེས་བརྗོད་རིག་བྱེད་ (Rg Veda, 1919) ནང་ ཚིག་ཟིན་གྱི་སྒོ་ལས་བར་དོ་དང་ ཚེ་ཤུལ་མའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་མིན་འདུག། དེ་ཡང་ ལིང་ཀོཊ (Lincoln, 1977) དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ རིག་བྱེད་ཀྱི་སྐབས་ལུ་ ཤི་བའི་ཚེ་སྲོག་དབུགས་རླུང་ལུ་ཐིམ་ ལུས་ས་ལུ་ཐིམ་སྦེ་ གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་དེ་ འབྱུང་བའི་རང་བཞིན་ལུ་གྱུར་བའི་གོ་དོན་ཙམ་དང་ མཆོད་སྦྱིན་ཁག་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གཏོགས་ གཞན་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་བཤད་དེ་མེད་པའི་ཁར་ གྲིཪསི་ཝོཊ་ (Griswold, 1999) གིས་ རང་ཤི་བོའི་ཚེ་ རང་གི་ཚེ་ལས་འདས་པའི་ཕམ་ཚུ་གི་ ཤུལ་འདའ་སྟེན་འགྱོ་དགོཔ་དང་ རླུང་ལྷ་ (སྦ་རུ་ན) དང་གཤིན་རྗེ་ (ཡ་མ་) གཉིས་མཇལ་འོང་ ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ལུ་བལྟ་བ་ཅིན་ ཚེ་ལས་འདས་པའི་ཤུལ་ལུ་ རང་གི་མཆོད་སྦྱིན་དང་དགེ་བའི་ལྔ་གི་བསོད་ནམས་ལས་བརྟེན་ འཇིག་རྟེན་སྲུང་སྟེ་འགྱོ་བའི་སྐབས་ལུ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ལུས་འདི་སྲུང་བའི་ཤུལ་ལུ་ ལུས་རྟེན་གཞན་ཅིག་འཐོབ་ནི་ཡོད་པའི་ སྣང་བ་མ་གཏོགས་དམིགས་བསལ་གྱིས་ སྐྱེ་འཆི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གནས་སྐབས་གཞན་ཅིག་ཡོད་པའི་བསམ་ཚུལ་ཚུ་མེདཔ་སྦེ་ཨིན་མས།

དེ་བཟུམ་སྦེ་ ཌའི་གཱཊ་དང་མཊ་ཚུ་ན་ག་ (Daigan & Matsunaga, 1971, p. 15) གཉིས་ཀྱིས་ཡང་ རིག་བྱེད་ནང་གསོལ་མཆོད་ཀྱི་རིམ་པ་ཚུ་རྒྱ་ཆེ་དྲགས་སྦེ་ཡོད་རུང་ དེའི་སྐབས་ལུ་ མི་ཚུ་ལུ་ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་བའི་སྣང་ཚུལ་ཙམ་མ་གཏོགས་ ཁ་ནང་ལྷས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དང་བར་སྲིད་སྐབས་ཀྱི་ འཇིགས་སྣང་དང་ཚོར་བ་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་རྣམ་རྟོག་མེདཔ་སྦེ་བཤད་མི་ཚུ་དང་འཁྲིལ་རུང་ རིག་བྱེད་ཀྱི་དུས་སྐབས་ལུ་སྟོད་བཙུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཅིག་ཨིན་ མཐོ་བའི་བསམ་ཚུལ་མ་གཏོགས་ བར་སྲིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མེདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས།

དེ་མ་ཚད་ ཨཐྲ་བེ་དའི་དུས་སྐབས་ལུ་ཡང་ བྷུ་ལུམས་ (Bloomfield, 1897, p. 54) ཀྱིས་ མི་

ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ ཧེ་མ་ལས་ཡོད་པའི་ཚེ་སྲོག་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ཡུན་སྲིང་གི་བྱ་བ་དང་ ཤི་བའི་ཚེ་འབྱུང་བའི་རང་བཞིན་ལུ་ཐིམ་ནི་ལས་ལྷག་སྟེ་ མི་ཚུ་གི་སེམས་ཁར་འཆི་བའི་འཇིགས་སྣང་དང་ ཞིང་ཁམས་ལུ་འགྱོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆེ་འདིའི་འཇིག་རྟེན་སྤང་དགོ་པའི་ཚོར་སྣང་གི་འགྱུར་བ་བྱུང་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་མི་དང་འཁྲིལ་རུང་ ཨརྦ་བེ་དའི་སྐབས་ལུ་ཡང་ ཤི་གསོན་གྱི་གོ་བ་དང་རྣམ་རྟོག་ཡོད་རུང་ རྣམ་ཤེས་འཕོ་ཞུགས་ཀྱི་སྐོར་ལས་ གོ་རྟོགས་མེད་པའི་གནད་དོན་ཅིག་སྦེ་སྦོད་ནུག།

རིག་བྱེད་ཀྱི་ཤུལ་ལུ་བྱུང་བའི་ ས་ཏ་པཐ་བྲ་མ་ན་ནང་ "མི་དེ་གིས་འཇིག་རྟེན་འདི་ནང་བཞེས་གོ་ག་ཅི་ཟ་རུང་ དེ་གིས་ར་ཁོ་རང་ལོག་ཟ་འོང་།" དང་ "མི་དེ་ཁོ་རང་གི་བཟོ་མི་འཇིག་རྟེན་ནང་ར་སྐྱེ་འོང་།" (Daigan & Matsunaga, 1971, p. 16) ཟེར་མི་ཚིག་དང་ ཙཱནྡ་དོ་ཡ་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ (Tippur, 2022) ནང་ བཟང་པོའི་བྱ་སྤྱོད་འབད་མི་ཚུ་ བྲམ་ཟེའི་རིགས་ རྒྱལ་རིགས་དང་ དམང་རིགས་ནང་སྐྱེ་ནིའི་གོ་སྐབས་ཡོདཔ་དང་ ལྷ་ངན་འབད་མི་རིགས་ངན་ཚུ་ ར་ཁྱི་དང་ཕགཔ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ངན་པ་ནང་ སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་མི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ འཆི་འཕོའི་རྣམ་རྟོག་དང་གཅིག་ཁར་ ཚེ་འདི་གི་བྱ་བ་ལེགས་ཉེས་དང་བསྟུན་ ཚེ་ཤུལ་མ་བཟང་ངན་གྱི་འབྲས་བུ་སྨིན་ནི་ ཡོད་པའི་བསམ་ཚུལ་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགསཔ་མ་ཚད་ ལྷག་པར་དུ་ ཙཱནྡ་དོ་ཡ་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ (Tippur, 2022) ལས་སླབ་མི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ཆེ་སྔ་ཕྱི་དང་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ཚུ་ལས་བརྟེན་ རྣམ་ཤེས་འཕོ་ཞུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་བྱུང་བའི་ཁར་ འཕོ་ཞུགས་འབད་མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ རྣམ་ཤེས་ཅིག་ཡོད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཚུ་དར་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས།

བཤད་ཚུལ་གཅིག་ལས་ ཀཽ་བྷེས་ (Cauves, 2003) ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ "སྐན་དར་བྷ" ཟེར་མི་འདི་ བོད་སྐད་ནང་ "དྲི་ཟ" ལུ་གོ་དོ་ཡོདཔ་ལས་ བར་སྲིད་འདི་དྲི་ཟའི་རིགས་ཅིག་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ ནང་པའི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་འདི་ཡང་ "སྐན་དར་བྷ" ལས་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤད་པའི་ཁར་ ཕྱོགས་གཅིག་ལས་ (Adherents of the Hindu path, n.d) ཨིན་ཊོ་ཨ་རི་ཡན་གྱི་རྙིང་དུའི་ཆོས་ལུགས་ སན་ཏ་ན་དྷརྨ་མའི་ཐ་སྙད་ "ཨཊ་ཏ་ར་ལ" ཟེར་འདི་ གནས་དུས་ལ་སོགས་

པའི་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་ཆ་ལུ་གོ་ནི་དང་ "བླ་ལ" ཟེར་མི་འདི་ སྐྱེ་བ་ལུ་གོ་ནི་ཨིནམ་ལས་ བར་དོ་འདི་ "ཨཏྟ་ར་བླ་ལ" ལས་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤད་ཨིནམ་མས།

གོང་གི་གནད་དོན་འདི་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གལ་སྲིད་ ནང་ཆོས་ལས་བཤད་པའི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་ འབྱུང་ཁུངས་རིག་བྱེད་ལུ་བཞག་དགོ་པ་ཅིན་ བསམ་རྩུལ་གྱི་གནས་སྟངས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་འགྱུར་བ་འགྱོ་མི་ལས་བརྟེན་ བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤད་ཚུགས་ནི་ཨིན་རུང་ ནང་ཆོས་ལས་བཤད་པའི་བར་སྲིད་ཀྱི་དགོངས་དོན་འདི་ བེ་ད་དང་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ནང་ཁ་གསལ་སྦེ་གསལ་བཏོན་འབད་དེ་མེད་པའི་ཁར། ཨུ་པ་ནི་ཥད་ཀྱི་དུས་སྐབས་ལུ་ ཆོས་དང་རིག་གཞུང་དར་ཁྱབ་འགྱོ་བཞིན་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ཨིནམ་མ་ཚད་ རིག་བྱེད་མ་དར་བའི་ཧེ་མ་ལས་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་ཚུ་དར་ཁྱབ་འགྱོ་ཡོདཔ་ལས་ བསམ་རྩུལ་གྱི་འགྱུར་བ་ཚུ་ རིག་བྱེད་དང་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ལས་བྱུང་ཡོད་མེད་དཔྱད་པའི་གཞི་དང་ དེ་བཟུམ་སྦེ་ ཨན་ཏ་ར་བླ་བ་ལ་དང་ཨནྟ་ར་བླ་ལའི་ ཐ་སྙད་གཉིས་ལས་བྱུང་ཡོད་པའི་བཤད་རྩུལ་འདི་ཡང་ བསམ་རྩུལ་རྐྱངམ་གཅིག་མ་གཏོགས་ ཚད་ལྡན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་མེདཔ་ལས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ་པའི་གནད་དོན་ཅིག་ཨིན་མས།

མཁས་པ་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་འདི་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་ནང་ཡོད་པའི་ "ལས་འབྲས" "ཡང་སྲིད་" "རབ་བྱུང་" "རྣམ་ཤེས་འཕོ་ཞུགས" "འཁོར་བ" དང་ "ཐར་པ" ལ་སོགས་པ་གྲུབ་མཐའི་དགོངས་དོན་ལས་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤདཔ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་ གྷ་བྷིན་དང་པད་ཊིག་ (Gavin & Patrick, 2003) གཉིས་ཀྱིས་ ལས་འབྲས་དང་ཡང་སྲིད་ལ་སོགས་པའི་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་གྱི་བསམ་རྩུལ་ཚུ་ བྲམ་ཟེའི་རིག་གཞུང་ནང་ཤན་ཞུགས་ཏེ་ རིམ་པ་བཞིན་དུ་བྲ་ཟེའི་ཆོས་ལུགས་དང་ལམ་སྲོལ་ནང་ དང་ལེན་དང་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས། དེ་བཟུམ་སྦེ་ ཛཡི་ནི་ (Jaini, 2001) གིས་ཡང་ རྣམ་ཤེས་འཕོ་ཞུགས་ ལས་འབྲས་དང་ ཐར་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཚུ་ རིག་བྱེད་དང་བྲ་མ་ནའི་གཞུང་ཚུ་ནང་མེད་པའི་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་གྱི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་ཅིག་དང་ མཱ་ཡིཤྲིས་ (Maish, 2000, p.149) དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ "ལས། འཁོར་བ། ཡང་སྲིད་དང་ ཐར་པ།" པའི་གནད་དོན་ཚུ་ འགོ་ཐོག་དང་པ་རིག་བྱེད་མིན་པའི་ལམ་སྲོལ་ནང་ ཁ་གསལ་ཡོདཔ་མ་

གཏོགས་ རིག་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་དང་ ཨུ་པ་ནི་ཥད་རྙིང་ཤོས་ ཙན་དོ་ཡ་དང་བྲྷ་ཏ་དྷ་རན་ཡ་ཀ་ (Chandogya and Brhandaranyaka) ཚུ་ནང་ཡང་ གསལ་བརྗོད་འབད་མེད་སྲི་བཤད་པའི་ཁར་ པན་ཊེ་ (Pande, 1995) གིས་ ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ ཧིན་དུའི་ཆོས་ལུགས་འཛིན་པའི་མི་རིགས་ཚུ་གིས་ རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་མི་རིགས་ངོ་མ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེལ་བ་འཐབ་མི་ལས་བརྟེན་ ཁོང་རའི་ལམ་སྲོལ་དང་ཆོས་ལུགས་ནང་ དང་ལེན་འབད་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས། འདི་ཚུ་ལུ་བལྟ་བ་ཅིན་ བར་དོ་དང་འབྲེལ་བའི་ ལས་འབྲས་དང་ཡང་སྲིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཚུ་ རིག་བྱེད་ཀྱི་ཧེ་མ་ལས་རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་མི་རིགས་ཚུ་ནང་དར་ཏེ་ཡོདཔ་ ཧ་གོ་ཚུགས་པས། ཨིན་རུང་ གནད་དོན་དེ་ཚུ་བཤད་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཅམ་རེ་མ་གཏོགས་ ཚད་ལྡན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཁ་གསལ་མེད་པའི་བརྗོད་གཞི་ཅིག་ཨིནམ་ལས་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་དག་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ གནད་དོན་ཅིག་ཨིན་མས།

ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས།

རྒྱ་གར་གྱི་ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས།

རྒྱ་གར་གྱི་སྔར་ཁྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཟུམ་སྦེ་ ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་ནང་ཡང་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་འགོ་ཐོག་དང་པ་ དུས་ནམ་ལས་བྱུང་ཡོདཔ་གཏན་གཏན་སྦེ་ ངོས་བཟུང་འབད་མ་ཚུགས་རུང་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་དང་རྗེས་འཇུག་མཁས་པའི་བསྟན་བཅོས་མང་རབས་ཅིག་ནང་ བར་དོ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས། དེ་ཡང་ སྲིད་པ་བདུན་པའི་མདོ་ལས་ (ལོ་མེད།) “སྲིད་པ་ནི་བདུན་ཏེ། དམྱལ་བའི་སྲིད་པ་དང་། དུད་འགྲོའི་སྲིད་པ་དང་། ཡི་དྭགས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། ལྷའི་སྲིད་པ་དང་། མིའི་སྲིད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། སྲིད་པ་བར་མའོ།།” བར་སྲིད་དངོས་སུ་གསུངས་ཚུལ་དང་ མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ་ (ལོ་མེད།) ལས་ “གནས་གསུམ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ལས་མའི་མངལ་དུ་བུ་ཆགས་པར་འགྱུར་ཏེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན། མ་རུང་ཞིང་ཟླ་མཚན་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕ་མ་ཆགས་པར་གྱུར་ཅིང་ཕྲད་པ་དང་། དྲི་ཟ་ཡང་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ནའོ།།” དང་ ལུང་ཕྲན་ཚེགས་ (ལོ་མེད།) ལས་ “དགའ་བོ་ཕ་མ་ཆགས་པར་གྱུར་ཅིང་ཕྲད་པ་དང་མ་ཡང་རུང་བར་གྱུར་ཅིང་ཟླ་མཚན་དང་ལྡན་པ་དང་། དྲི་ཟ་ཡང་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ཅིང་འཇུག་པར་འདོད་ན་སྐྱེ།” ཟེར་གསུངས་མི་ དྲི་ཟ་བར་སྲིད་ལུ་གོ་ནི་དང་ དེ་

བཟུམ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ (ལོ་མེད།) ལས་ "ཞོགས་མའི་མེ་ཆུང་དུ་མངོན་པར་གྲུབ་བཞིན་དུ་འཆི་བ" ལ་སོགས་དཔེ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་ མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཚུལ་བདུན་བཤད་པའི་སྐབས་ བར་མ་དོ་ལུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་བར་སྲིད་ལུ་གོ་ནི་ཨིནམ་ལས་ སྲིད་པ་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཤུལ་ལུ་ ཕལ་ཆེན་སྡེ་པ་གིས་ "བྲམ་ཟེ་ན་ཚོད་ཁྱེར་ཟིན་རྒ་བ་དང་། ན་བ་ཡིན་ཏེ་གཤིན་རྗེའི་དྲུང་དུ་ཕྱིན། བར་ན་ཁྱོད་ཀྱི་གནས་ཀྱང་ཡོད་མིན་ཞིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ལམ་རྒྱུགས་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།" ཟེར་མི་དང་ "མཚམས་མེད་པ་ལྔའི་ལས་གང་དག་བྱས་ཤིང་བསགས་ནས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་དམྱལ་བ་དག་ཏུ་སྐྱེའོ།།" ཟེར་མདོ་ལུང་ཚུ་དྲང་སྟེ་ འཆི་སྲིད་དང་སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་བར་ན་ བར་སྲིད་མེདཔ་དང་ (མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་ ༢༠༠༩ ཤོག་གྲངས་ ༣༡༡) དེ་བཟུམ་སྟེ་ གནས་བརྟན་སྡེ་པ་གིས་ སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འདོད་ཁམས་ གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཁམས་ཟེར་ སྲིད་པ་གསུམ་གསུངས་ཡོདཔ་མ་གཏོགས་ བར་སྲིད་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་གསལ་སྦྲི་མ་གསུངས་ལས་ བར་སྲིད་མེད་པར་འདོད་ཚུལ་དང་ བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་དང་མདོ་སྡེ་པ་གཉིས་ཀྱིས་ "འབྲུ་རྒྱུན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར།" ཟེར་དཔེའི་སྒོ་ལས་བར་སྲིད་ཡོདཔའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ གོང་ལུ་བཤད་པའི་མདོ་ལུང་ཚུ་བཀོད་དེ་ བར་སྲིད་ཡོད་པའི་ཁུངས་བཀལ་ (ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། ༢༠༠༣ དང་ མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས། ༢༠༠༩ ཤོག་གྲངས་ ༣༡༡-༣༡༣)། མི་ལུ་བལྟ་རུང་ བར་དོའི་གོ་དོན་དང་བསམ་ཚུལ་ཚུ་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས།

བསྟན་བཅོས་ཚུ་ནང་ཡང་ སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའི་དགོངས་དོན་ཆ་མཚུངས་སྦེ་ བར་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་བཤད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་ སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་གཉིས་ མངོན་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་ གལ་ཅན་ཅིག་ལུ་གྱུར་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ཀཝུ་བིས་ (Cauves, 2003, p.41) དང་ འབྲེལ་བ་ཅིན་ ཤུལ་ལས་ནང་ཆོས་བོད་ལུ་དར་བའི་སྐབས་ མདོ་ལུགས་ཀྱི་བར་སྲིད་ཀྱི་གནས་སྟངས་བཤད་པའི་ གཞུང་གཙོ་བོ་ཅིག་ལུ་ཡང་གྱུར་ནུག།

རྒྱབ་ཁུངས་དེ་ཚུ་ད་འབྲེལ་བ་ཅིན་ ནང་པའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ནང་ བར་སྲིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཡོདཔ་མངོན་གསལ་ཨིན་པའི་ཁར་ དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་ ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དགོངས་དོན་ཅིག་སྦྲེ་གཞི་ཆགས་ཏེ་ དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚུ་ལུ་བརྟེན་ བར་སྲིད་ཀྱི་དགོངས་དོན་འདི་རྩ་བརྟན་འགྱོ་ཞིནམ་ལས་ གསང་བ་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཁྱབ་མ་འགྱོ་བའི་རིང་ལུ་ བར་སྲིད་ལས་ལྷག་པའི་གོ་བ་དང་དབྱེ་བའི་རྣམ་གྲངས་ཚུ་ ག་ཅི་ཡང་མེདཔ་ཤེས་ཚུགས།

ཀཱའུ་བིས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ གསང་བ་སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པ་དར་ཁྱབ་འགྱོ་མི་དང་གཅིག་ཁར་ གསང་སྔགས་ཉམས་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ བར་སྲིད་ཀྱི་དགོངས་དོན་འདི་ལུ་ གོ་དོན་རྒྱ་བསྐྱེད་མཛད་པའི་ཁར་ ལྷ་དང་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་སོགས་པའི་གསང་སྔགས་ཀྱི་ རིམ་ལུགས་དར་ཁྱབ་འགྱོ་ཡོདཔ་སྦྲ་ཨིན་མས (Cauves, 2003)། སྤྱིར་བཏང་ གསང་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པ་འདི་ རྒྱ་གར་ལུ་དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་བྱུང་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ དུས་རབས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པའི་ནང་ གསང་སྔགས་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གནང་མི་ རྒྱ་ཆེ་དྲགས་སྦྲ་བྱུང་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་རུང་ དུས་རབས་བཅུ་པའི་མཚམས་ལུ་མ་གཏོགས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་འདི་གཏིང་ཟབ་སྦྲ་ གསལ་སྟོན་འབད་ནི་འགོ་མ་བཙུགས་བས། དེ་ཡང་ དུས་རབས་བཅུ་པའི་ནང་ གྲུབ་ཆེན་ཏི་ལོ་པ་ (༩༨༨-༡༠༦༩) གིས་ ཁོ་རའི་སློབ་མའི་གཙོ་བོ་ན་རོ་པ་ (༡༠༡༦-༡༡༠༠) ལུ་ གསང་སྔགས་ཉམས་ལེན་གྱི་སྙིང་བཅུད་བསྟུས་ཏེ་ ཆོས་དྲུག་གི་གདམས་པ་ (Guenther, 1963) གནང་མི་ནང་ ཏི་ལོ་པ་གིས་གསང་སྔགས་ཀྱི་ལྷའི་སྐྱེད་རིམ་དང་སྦྱར་ཏེ་ བར་དོའི་འགྲེལ་བཤད་མདོར་བསྡུས་སྦྲ་གསུངས་ནུག (Cauves, 2003 p. 47)།

དེ་ལས་ ཏི་ལོ་པའི་ཤུལ་ལུ་ ནཱ་ར་པ་གིས་ཏི་ལོ་པའི་ཆོས་དྲུག་ལུ་རྩལ་བཏོན་མཛད་དེ་ དམིགས་བསལ་གྱི་དམ་པ་གསུམ་ལྡན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ཐབས་ལམ་ "སྐུ་གསུམ་ལམ་ཁྱེར་" ཟེར་མི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་རིམ་པ་སྲོལ་བཏོད་གནང་མི་ནང་ མངོན་པ་ལས་བཤད་པའི་བར་སྲིད་ཀྱི་གོ་བ་ལས་ལྷག་སྟེ་ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བར་དོའི་གནས་སྐབས་གསུམ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ སྐྱེས་ཤི་བར་དོ། རྨི་ལམ་བར་དོ་དང་ སྲིད་པ་བར་དོ་ཟེར་དབྱེ་བ་གསུམ་ལུ་ཕྱེ་གནང་ནུག (Cauves, 2003 p. 49)། དེ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ ནཱ་རོ་པའི་སློབ་མ་གཉིས་ལས་ མར་པ་ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ལས་མར་རྒྱུད་པའི་ཆོས་སྐོར་ལུ་ ན་རོ་ཆོས་དྲུག་དང་

ཆེ་གུ་མ་ལས་རྒྱུད་པའི་ཆོས་སྐོར་ལ། ཆེ་གུ་ཆོས་དྲུག་ཟེར་བའི་སྒྲོལ་གཉིས་བྱུང་ནུག། དོན་ལ། དུས་རབས་བཅུ་པའི་སྐབས་ལ། གསང་སྔགས་ཀྱི་གྲུབ་ཐབས་ཚུ། ཡར་རྒྱས་དང་དར་ཁྱབ་འགྱོ་མི་ལུ་བརྟེན་བར་དོའི་གོ་དོན་ཧ་ཅེ་མ་བར་སྲིད་ལུ་གཞི་བཟུང་སྟེ་ཡོད་མི་འདི། འགྱུར་བ་ཐེབས་ཏེ་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གཏིང་ཟབ་དང་ རྣམ་གྲངས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྒྱ་བསྐྱེད་འགྱོ་བའི་ཁར། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་ལས་འགོ་བཟུང་ གསང་སྔགས་ཀྱི་ལམ་སྒྲོལ་ཚུ་བོད་ལུ་དར་མི་ལུ་བརྟེན། སྐྱེས་ཤི་བར་དོ། རྨི་ལམ་བར་དོ། སྲིད་པ་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ལས་ལྷག་སྟེ། རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་དང་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཚུ། སོ་སོ་སྦེ་དར་ཁྱབ་འགྱོ་ནུག།

ཧི་མ་ལ་ཡའི་གངས་ལྗོངས་ནང་བྱུང་བའི་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས།

སྤྱིར་བཏང་ དྲང་ཧྲང་གི་ས་ཁོངས་ལས། ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་འཆི་བ་དང་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་ བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྙིངམ་ཚུ་ཐོབ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་རུང་ གནའ་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་དུས་སྐབས་(དུས་རབས་བདུན་པ་ལས་དགུ་པའི་བར་མཚམས་)ལུ། ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་ ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་ཁ་གསལ་མིན་འདུག། ཨིན་རུང་ དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྔ་མཚམས་ལུ་བར་དོའི་བསམ་ཚུལ་ གསང་སྔགས་ཉམས་ལེན་པ་ཚུ་གི་བར་ན་ ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོ་སོ་ཅིག་སྦེ་བྱུང་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས། ཀའུ་བིས་གིས་ བཤད་མི་བར་དོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ རྒྱ་གར་གྱི་ནང་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ནང་མ་དར་བའི་སྔ་གོང་ལས་ རྒྱ་བསྐྱེད་དང་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཐུན་མིན་གྱི་དགོངས་དོན་ཅིག་སྦེ་ འགྱུར་བ་འགྱོ་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་ བོད་ཀྱི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་པ་ གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་ཆོས་ལས་ཆོས་མངོན་པ་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་བཤད་ཚུལ་ལས་བྱུང་ཡོདཔ་དང་ དེ་བཟུམ་སྦེ་ སྲིད་པ་བཞི་གི་རྣམ་བཞག་དང་ ཧ་མ་ལས་ཡོད་པའི་ཆོས་མངོན་པའི་བར་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་གཅིག་ཁར་ སྐུ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མཉམ་སྦྱིབ་འབད་མི་དེ་ལས་ གསང་སྔགས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་ དགོངས་དོན་ཚུ་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས། (Cauves, 2003 p. 41-44)།

ISSN No: *E-ISSN (2959-8273) P-ISSN (2959-8265)*

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་ ཨོ་རྒྱན་གྱི་སློབ་དཔོན་པདྨ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་ མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ལ་སོགས་པའི་ དག་པའི་ལས་ཅན་གྱི་འཁོར་ཚུ་ལུ་ ཛོགས་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་འབུམ་ཕྲག་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞིའི་ གནད་འགག་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་བའི་ ཟབ་ཆོས་དགོངས་པ་རང་གྲོལ་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་ཡོདཔ་དང་ ཆོས་སྐོར་དེ་ མ་འོངས་སྙིགས་དུས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ལུ་དགོངས་ཏེ་ "ཟབ་ཆོས་ཞི་ཁྲོ་དགོངས་པ་རང་གྲོལ་" ཟེར་བའི་མཚན་གསོལ་མཛད་དེ་ མ་འོངས་ལུང་བསྟན་དང་གཅིག་ཁར་ ཙག་རི་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཆོས་སྐལ་སྦེ་ བོད་ཤར་ཕྱོགས་དྭགས་ལ་སྒོམ་པོའི་རི་ལུ་ གཏེར་ལུ་བཞག་གནང་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས་ (Padmasambhava, 2008) ལོ་རྒྱུས་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ སྔགས་རྙིང་མའི་ཆོས་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་ བར་དོ་ལོ་རྒྱུས་དང་པ་ཨིནམ་མ་ཚད་ བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་དང་འབྲེལ་རུང་ སྔགས་རྙིང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ བར་དོའི་ཆོས་སྐོར་གྱི་ཆོས་བརྒྱུན་དང་པ་ དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ལས་མར་བྱུང་ཡོདཔ་སྦེ་བཤད་དེ་འདུག (ཀརྨ་གླིང་པ། ༢༠༡༨)།

སྔགས་གསར་མའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་ ཏི་ལོ་པ་དང་ན་རོ་པ་ལས་མར་རྒྱུད་པའི་ཆོས་སྐོར་ལས་ མར་པ་ལོ་ཙྪ་གིས་ ན་རོ་ཆོས་དྲུག་དང་ ཁྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་ ནི་གུ་ཆོས་དྲུག་གི་ཟབ་ཆོས་ཚུ་ བོད་ལུ་དར་ཁྱབ་གནང་ཡོདཔ་དང་ དེ་བཟུམ་སྦེ་ "བར་དོ་འཕྲང་གྲོལ་གྱི་མན་ངག" ཟེར་བའི་ན་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་ཆོས་སྐོར་ཡང་ བོད་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཚུ་ནང་དར་ཁྱབ་སྦོམ་སྦེ་བྱུང་ནུག། དམིགས་བསལ་དུ་ མར་པ་ལོ་ཙྪ་གིས་ ན་རོ་པའི་ཆོས་སྐོར་ལུ་སྦྱར་ལས་ལྷག་པའི་རྩལ་བཏོན་མཛད་དེ་ དུས་གསུམ་མཉམ་སྦྱོར་གྱི་ཉམས་ལེན་ཟེར་བའི་མཚན་གསོལ་མཛད་ནུག (Cauves, 2003)། ཀརྨ་ལེགས་བཤད་མཚོ་མོ་ (Tsomo, n.d, p. 152) གིས་བཤད་ཚུལ་ལུ་ཡང་ མར་པ་ལོ་ཙྪ་གིས་ ན་རོ་ཆོས་དྲུག་ལུ་ གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་གསུམ་ལྡན་གྱི་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་བཙུགས་གནང་བའི་ ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ མར་པ་ལོ་ཙྪ་གིས་ན་རོ་ཆོས་དྲུག་འདི་རྩལ་བཏོན་མཛད་པའི་ཁར་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་བཙུགས་གནང་མི་དེ་ ཧེ་མ་ཡོད་པའི་བར་སྲིད་ཀྱི་གོ་བ་ལས་ལྷག་སྟེ་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་དང་ཉམས་ལེན་ལུ་ འགྱུར་བ་འགྱོ་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས།

དེ་ལས་ དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པ་ (༡༠༤༠-༡༡༢༣) གིས་ བར་དོའི་འཇིགས་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱབས་ནིའི་དོན་ལུ་ “གུར་མ་གསེར་ཕྲེང་” ཟེར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བར་དོ་འཕྲང་འགྲོལ་གྱི་གདམ་པ་ གུར་མའི་ཐོག་ལུ་མཁའ་འགྲོ་ཚེ་རིང་མ་ལུ་གནང་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་ ཀའུ་ཝེས་གིས་འབད་བ་ཅིན་ གུར་མ་གསེར་ཕྲེང་ནང་ ན་རོ་ཚོས་དྲུག་ནང་བཤད་པའི་ སྐྱེ་ཤི་བར་དོ། རྨི་ལམ་བར་དོ། སྲིད་པ་བར་དོ་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་ “སྣང་སྨུན་སྲིད་པའི་བར་དོ།” “འཁོར་འདས་བར་དོ།” “རང་བཞིན་ལམ་གྱི་བར་དོ།” “རྨི་ལམ་གཉིད་ཀྱི་བར་དོ།” “མཐའ་མ་སྲིད་པའི་བར་དོ་” དང་ “སྐྱེས་གནས་བརྒྱུད་པའི་བར་དོ་” ཟེར་ བར་དོའི་གནས་སྐབས་དྲུག་ལུ་ དབྱེ་བ་ཕྱེ་གནང་ཡོདཔ་ (མི་ལ་རས་པ། ལོ་མེད།) དང་། དེ་བཟུམ་སྦེ་ མི་ལ་རས་པ་གིས་གཞན་ཡང་ “ལམ་བློས་གཅོད་པ་བར་དོ་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་གདམ་ངག་ཟབ་མོ་” ནང་ “ལུས་ལྡན་གཞིའི་བར་དོ།” “ངེས་ཤེས་རྟགས་ཀྱི་བར་དོ་” དང་ “ངོ་སྤྲོད་འབྲས་བུའི་བར་དོ་” ཟེར་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འཐེབ་གསུམ་ཅིག་ཚུལ་ཡང་འདུག། (Cauves, 2003, p. 53)། མདོར་བསྡུ་བ་ཅིན་ དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་བར་མཚམས་ལུ་ བར་དོའི་དབྱེ་བ་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་ལེན་དང་དགོངས་སྤྱོད་ཚུ་ མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་དར་ཁྱབ་བྱུང་ནུག།

དེ་དང་རིགས་འགྲེས་ཏེ་ དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་ “བར་དོ་འཕྲང་གྲོལ་གྱི་གཞུང་དམ་པ་” ནང་ “རང་བཞིན་གནས་པའི་བར་དོ།” “རྣམ་སྨིན་སྐྱེ་ཤིའི་བར་དོ།” “གཏིང་ངེས་འཛིན་བསམ་གཏན་གྱི་བར་དོ།” “བག་ཆགས་རྨི་ལམ་གྱི་བར་དོ།” “ལུགས་ཟློག་འཆི་ཁའི་བར་དོ།” “ལུགས་བྱུང་སྲིད་པའི་བར་དོ” ཟེར་ ཧ་མ་ཡོད་པའི་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་ སྒྱུར་བཅོས་མཛད་དེ་འདུག་ (Cauves 2003, p.54-55) ཐོ་བཀོད་འདི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ བར་དོ་ཕྲང་གྲོལ་གྱིས་ སྐྱེ་གནས་བར་དོ། འཆི་ཁ་བར་དོ། སྲིད་པ་བར་དོ་གསུམ་ཁྲིད་པར་ཕྱེ་བའི་ཁར་ བསམ་གཏན་བར་དོ་ཁ་སྐོང་མཛད་ནུག། ཨིན་རུང་ བར་དོ་འཕྲང་གྲོལ་གྱི་ཚེ་རིང་མའི་ཞུ་ལན་ནང་ མི་ལ་རས་པའི་བར་དོ་དྲུག་ལུ་ཁུངས་གཏུགས་མཛད་ཡོདཔ་ལས་ གོང་ལུ་བཀོད་མི་བར་དོ་དྲུག་དབྱེ་བ་གསརཔ་ཅིག་དང་ ཡང་ན་མི་ལ་རས་པ་གིས་ཚེ་རིང་མ་ལུ་གསུངས་མི་འདི་རང་ ཨིན་མིན་དཔྱད་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདུག།

ཀཱའུ་བིས་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་ ཉིང་མ་དང་བོན་པའི་ཆོས་རྒྱུད་འཛིན་མི་ཚོ་གིས་ཡང་ རྒྱུད་ཀུན་བྱེད་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པ་ཁུངས་གཏུགས་མཛད་དེ་ འགོ་ཐོག་དང་པ་རྒྱ་གར་ལུ་བྱུང་ཡོད་པའི་ བར་དོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལས་འཕྲོས་ཏེ་ རྒྱ་བསྐྱེད་དང་གསར་བཏོད་འབད་ཡོདཔ་སྦེ་ཨིནམ་མ་ཚད་ ཏནྟྲ་ཆེན་མོ་སྦེ་བཅུ་བདུན་འདི་བོད་ལུ་ དར་ཡོད་པའི་རྫོགས་ཆེན་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་གསལ་སྟོན་འབད་མི་ཡིག་ཆ་ཏ་ཤོས་ཅིག་ཨིན་མས (Cavues 2003, p.59)།

དེ་ལས་ དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་ནང་ གུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་གི་ལུང་བསྟན་དང་འབྲེལ་ ལོ་ཙཱ་བ་ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཡང་སྲིད་ གཏེར་སྟོན་ཀརྨ་གླིང་པ་གུང་ལོ་ ༡༥ བཞེསཔ་ད་ བོད་ཤར་ཕྱོགས་དྭགས་ལ་སྒོམ་པའི་རི་ལས་ ཞི་ཁྲོ་དགོངས་པ་རང་གྲོལ་དང་ ཐུགས་རྗེ་ཆེན་མོ་པདྨའི་ཞི་ཁྲོ་ཚུ་ གཏེར་ལས་བཞེས་ཏེ་ ཆོས་བདག་བུ་ཆེན་བཅུ་བཞི་ལུ་པདྨ་ཞི་ཁྲོའི་ཆོས་སྐོར་ཆ་ཚང་གནང་ དགོངས་པ་རང་གྲོལ་གྱི་ཆོས་སྐོར་ཚུ་ སྲས་ཉི་ཟླ་ཆོས་རྗེ་རྐྱངམ་གཅིག་ལུ་གནང་སྟེ་ བརྒྱུད་པ་གསུམ་ཚུན་ཆོད་གཅིག་བརྒྱུད་སྦེ་བཞག་དགོ་པའི་བཀའ་སྒོམ་མཛད་ནུག (Padmasambhava, 2008)། ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་ཀརྨ་གླིང་པ་ཁོ་ར་ ལུང་ལས་བསྟན་མི་གཟུངས་མ་དང་རྟེན་འབྲེལ་མ་འགྲིགས་པའི་རྐྱེན་གྱི་ སྐུ་ཚེ་མ་རིང་པར་ཞིང་ལུ་གཤེགས་སོངམ་ཨིན་མས་ (ཀརྨ་གླིང་པ། ༢༠༡༦)། དེ་ལས་ ཆོས་བརྒྱུད་འདི་ཉི་ཟླ་ཆོས་རྗེ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་དེ་ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ནང་དར་ཁྱབ་བྱུང་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ཧི་མ་ལའི་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་ཡུལ་ཁམས་ཚུ་ནང་ དབང་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་གྱི་རྒྱུན་དང་ སྟོང་མཆོད་ལ་སོགས་པའི་ཕྲིན་ལས་ཚུ་ ད་ལྟོའི་བར་ན་མ་ཉམས་པར་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།

ཀརྨ་གླིང་པའི་གཏེར་ཆོས་ བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་གྱི་དགོངས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་ བར་དོའི་གནས་སྐབས་ལུ་ ༡) སྐྱེས་གནས་བར་དོ། ༢) རྨི་ལམ་བར་དོ། ༣) བསམ་གཏན་བར་དོ། ༤) འཆི་ཁ་བར་དོ། ༥) ཆོས་ཉིད་བར་དོ་དང་ ༦) སྲིད་པ་བར་དོ་ ཟེར་ རྣམ་པ་དྲུག་བཀོད་དེ་འདུག (ཀརྨ་གླིང་པ། ༢༠༡༦)། བར་དོ་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ལས་ ཆོས་ཉིད་བར་དོ་འདི་མ་གཏོགས་ བར་དོ་གཞན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཚུ་ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་ལས་བཤད་པའི་དགོངས་དོན་དང་ ཁྱད་པར་མ་མཐོང་། ཆོས་ཉིད་བར་དོ་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ ཧེ་མ་ཡོད་པའི་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་ ལྷག་པར་དུ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཆོས་

སྐོར་ལས་བཤད་པའི་ སྨྲ་འོད་ཟེར་གསུམ་དང་ཞི་ཁྲོའི་ལྷ་ཚོགས་དང་འབྲེལ་བའི་ འཆི་ཁ་བར་དོ་དང་ སྲིད་པ་བར་དོའི་བར་ན་ བྱུང་བའི་བར་དོའི་གནས་སྐབས་ཅིག་ཡིནམ་ (ཙེ་ལེ་སྣ་ཚོགས་རང་གྲོལ། ལོ་མེད། དང་ མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཚོ། ༢༠༠༧) ལས་ ཧེ་མ་མེད་པའི་ཐུན་མིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅིག་ཡིན་མས། ད་ལྟོ་མངོན་གསལ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་སྐབས་ལུ་ ཆོས་ཉིད་བར་དོ་རྣམ་གཞག་བྱུང་ཡོདཔ་ ཐག་བཅད་ཚུགས་པའི་ཁར་ དེ་ལས་འགོ་བཟུང་ ཆོས་ཉིད་བར་དོ་དེ་

བར་དོའིསྙིང་དོན་ཅིག་ལུ་གྱུར་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས། དེ་བཟུམ་སྦེ་ བར་དོ་བརྒྱུད་པའི་གསོལ་འདེབས་ཚུ་ལུ་ཁུངས་གཏུགས་པ་ཅིན་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་ཆེན་མོ་འདི་ རིག་འཛིན་ཉི་མ་གྲགས་པ་གིས་ ཕྱོགས་སྒྲིག་མཛད་ཡོདཔ་ཧ་གོ་ཚུགས་པས།

བར་དོའི་རྣམ་གཞག་གི་གནད་དོན་ཚུ་ རྩ་བརྟན་དང་གཞི་འགྱམ་ཚུད་པའི་ཤུལ་ལུ་ དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པའི་ནང་ ཀོང་པོའི་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ ལམ་སྲོལ་ཅིག་སྦེ་གཞི་བཙུགས་ཏེ་ གཤིན་པོའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བ་ལུ་གཙོ་བོ་སྟོན་པའི་ ལམ་སྲོལ་བྱུང་བའི་ཁར་ དེ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བླ་སློབ་ཀྱི་བརྒྱུད་པའི་ཐོག་ལུ་ བོད་དང་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཚུ་ནང་ཁྱབ་སྤེལ་འབད་ནུག (Cauves, 2003)། ཧ་ལྟོ་ཉིང་མ་ལས་ གཞན་མི་ཆོས་རྒྱུད་ཚུ་ནང་དར་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་གཤིན་པོའི་ཆོ་ག་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ཚུ་དར་ཁྱབ་འགྱོ་ནུག། ལམ་སྲོལ་དེ་ཚུ་ནང་ རྒྱ་གར་ལུ་འགོ་ཐོག་བྱུང་ཡོད་པའི་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་དང་ བོད་ལུ་དར་ཡོད་པའི་བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ཚུ་ཡོད་པའི་ཁར་ ཧེ་མ་ལས་ཡོད་པའི་གསོལ་མཆོད་དང་རིམ་གྲོའི་ལམ་སྲོལ་ཚུ་ཡང་ མཉམ་སྡེབ་འབད་དེ་འདུག། གར་གླིང་ཞི་ཁྲོ་དང་འབྲེལ་བའི་ མེ་སྦྱིང་གི་གསོལ་མཆོད་ཀྱི་ཆོ་གའི་རིམ་པ་ཚུ་ཡང་ དུས་དེའི་སྐབས་ལུ་དར་ཏེ་ རིམ་པ་བཞིན་དུ་ བོད་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཚུ་ནང་ ཕན་ནུས་ཅན་དང་ཡན་ལག་ཆ་ལག་དང་ལྡན་པའི་ ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རིམ་པ་ཅིག་ལུ་གྱུར་ནུག།

གོང་ལུ་བཤད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་བལྟ་བ་ཅིན་ བོད་ལུ་དམ་པའི་ཆོས་དབུས་བཀྲིས་པའི་དུས་ལས་བཟུང་ མི་ཚུ་གི་བསམ་སྦྱོད་ལུ་ཁྱད་པར་བྱུང་ཡོདཔ་མ་ཚད་ དུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་མི་ཚུ་གི་རིག་སྟོབས་གོང་

འཕེལ་ལུ་བརྟེན་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་ལུ་ རྣམ་པ་དང་དགོངས་དོན་གཉིས་ཆ་རའི་ཐད་ཁར་ འགྱུར་བ་སྤྲོམ་སྒྲི་བྱུང་བའི་ཁར་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤི་གསོན་གྱི་གསོལ་མཆོད་ཀྱི་ ཚོ་གའི་རིམ་པ་ཚུ་ཡང་དར་ཁྱབ་ སྤྲོམ་སྒྲི་འགྱོ་ཡོདཔ་ཤེས་ཚུགས་པས།

མཇུག་བསྡུ།

བར་དོའི་རྣམ་གཞག་འདི་ འགོ་ཐོག་བྱུང་བའི་དུས་ལས་བཟུང་ དུས་རབས་ལས་བཅད་དེ་ ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་ རྒྱ་ཅན་ཅིག་སྒྲི་བསྐྱིཕ་མ་ཚད་ ཏི་མ་ལའི་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་ མི་རིགས་ཚུ་གི་ཉམས་ལེན་དང་ལམ་སྲོལ་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ གནད་དོན་འདི་ ལུང་པའི་སྲོལ་ཁྲུན་དང་གོམས་གཤིས་ལས་བརྟེན་ གཙོ་བོ་ཉམས་ལེན་ལུ་རྒྱལ་བརྟོན་འབད་ཡོདཔ་མ་གཏོགས་ འབྱུང་ཁུངས་ལ་སོགས་པའི་ ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་ དཔྱད་ཞིབ་མ་འབད་ལུས་ཡོདཔ་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་འདི་གིས་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་ འབྱུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རིམ་གྱི་གནད་དོན་གཉིས་ དཔྱད་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད།

འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཐད་ཁར་ སྤྱིར་བཏང་ རིག་བྱེད་ཀྱི་བསམ་རྩལ་ཚུ་ རིམ་པ་བཞིན་འགྱུར་བ་འགྱོ་མི་ལུ་བརྟེན་ མཁས་པ་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་བར་དོའི་དགོངས་དོན་གྱི་ འབྱུང་ཁུངས་རིག་བྱེད་དང་ཨུ་པ་ནི་ཥད་ཚུ་ལུ་ ཁུངས་གཏུགས་འབད་དོ་ཡོདཔ་དང་། ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ ཡང་སྲིད་ལ་སོགས་པའི་བསམ་རྩལ་ཚུ་ རིག་བྱེད་ནང་མེད་པའི་བསམ་རྩལ་ཨིནམ་ལས་ རིག་བྱེད་མིན་པའི་རིག་གཞུང་དང་ལམ་སྲོལ་ལས་བྱུང་ཡོད་པའི་ཁུངས་བཀལ་རུང་ འདོད་རྩལ་གཉིས་ཆ་ར་ལུ་ ཁུངས་ཐུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་ལྡན་མེདཔ་ལས་ མུ་མཐུད་དེ་དཔྱད་ཞིབ་འབད་དགོ་པའི་གནད་དོན་ཅིག་ཨིན་མས།

ནང་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཐད་ཁར་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པའི་ བཀའ་བསྟན་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་རབས་ཅིག་ཡོདཔ་མ་ཚད་ དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་ བར་དོའི་དགོངས་དོན་འདི་ ཁྱད་རྣམ་ཅན་གྱི་བསམ་རྩལ་ཅིག་སྒྲི་བྱུང་སྟེ་ དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་ མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ལྟ་རྩལ་རྒྱ་བརྟན་ཅིག་ལུ་འགྱོ་ཡོདཔ་དང་ ལྷག་པར་དུ་ གསང་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཁྱབ་འགྱོ་མི་དང་བསྟུན་ དུས་

རབས་བཅུ་པའི་ནང་ ཏེ་ལོ་པ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྔགས་གསར་མའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་ བར་དོའི་རྣམ་གཞག་བྱུང་ཡོདཔ་དང་ དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་གུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་མར་རིམ་པར་བརྒྱུད་པའི་ སྔགས་རྙིང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ བར་དོའི་དགོངས་བཞེད་ཚུ་དང་རྟེ་ མཐའ་མཇུག་དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པའི་ནང་ཤེ་གསོན་དང་འབྲེལ་བའི་ དཀྱིལ་ཆོག་གི་རིམ་པ་ཚུ་དང་རྟེ་ བོད་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཚུ་ནང་ ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་ལམ་སྲོལ་ཅིག་ལུ་གྱུར་ནུག།

མཐའ་དོན་ལུ་ ཞིབ་འཚོལ་འདི་ནང་ནང་པའི་འབྱུང་ཁུངས་མ་གཏོགས་ རིག་བྱེད་དང་རིག་བྱེད་མིན་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཚུ་ ཁུངས་ཚད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལངམ་སྦྲེ་མེད་པའི་ཁར་ གནད་དོན་མཐིལ་ཕྱིན་སྦྲེ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་དེ་མེདཔ་ལས་ ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁ་སྐོང་ འཚོལ་ཞིབ་འབད་དེ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ་པའི་ཁར་ བར་དོའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ཡང་ ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་དགོངས་བཞེས་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདུག།

རྒྱབ་རྟེན་དཔེ་ཐོ།

ཀརྨ་གླིང་པ། (༢༠༡༥) *བར་དོའི་ཐོས་གྲོལ་ཆེན་མོའི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བཞུགས་སོ།།* Shechen Publications.

ཀརྨ་གླིང་པ། (༡༩༩༣) *ཀར་གླིང་ཞི་ཁྲོ།* སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་ཁང་གི་གསུང་འབུམ་སྣ་ཚོགས།

མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཚོ། (༢༠༠༧) *བར་དོ་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག་དང་ཉམས་ལེན།* Thimphu

མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས། (༢༠༠༩) *ཆོས་མངོན་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱན།* སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་གློག་ཀླད་སྡེ་ཚན།

སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར། (ལོ་མེད།) *སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ།* སྨྲི་ཟླ་དང་པ་ཚེས་ ༣ ༢༠༢༣ ལུ་ *https https://adarsha.dharma-treasure.org/kdbs/degekangyur/biographies/68655* ནང་ལས་ཐོབ་ཡོདཔ་ཨིན།

སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར། (ལོ་མེད།) *མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ།* སྤྱི་ཟླ་དང་པ་ཚེས་ ༩ ༢༠༢༣ ལུ་
https https://adarsha.dharma-treasure.org/kdbs/degekangyur/biographies/68655 ལས་ཐོབ་ཡོདཔ་ཨིན།
སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར། (ལོ་མེད།) *ལུང་ཕྲན་ཚེགས།* སྤྱི་ཟླ་དང་པ་ཚེས་ ༩ ༢༠༢༣ ལུ
https://adarsha.dharma-treasure.org/kdbs/degekangyur/biographies/68655 ནང་ལས་ཐོབ་ཡོདཔ་ཨིན།
སྣར་ཐང་བཀའ་འགྱུར། (ལོ་མེད།) *སྲིད་པ་བདུན་པའི་མདོ།* སྤྱི་ཟླ་དང་པ་ཚེས་ ༦ ༢༠༢༣ ལུ་
https https://adarsha.dharma-treasure.org/kdbs/degekangyur ནང་ལས་ཐོབ་ཡོདཔ་ཨིན།
མི་ལ་རས་པ། (ལོ་མེད།) *ལམ་བློས་གཅོད་པ་བར་དོ་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་གདམས་ངག་ཟབ་མོ།*
ཙེ་ལེ་སྣ་ཚོགས་རང་གྲོལ། (ལོ་མེད།) *བར་དོའི་དོན་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་གསལ་བར་བཤད་པ་དྲན་པའི་མེ་ལོང་།*
Adherents of the Hindu path, or sanatana dharma (universal, eternal teaching). (nd). http://lionsroar.name/the_Bardo_warriors.htm :
Brihadaranyaka Upanishad. (1950). (S. Madhavananda, Trans.). http://www.vedantaiowa.org/Upanishads_PDF/BrihadaranyakaUp.pdf
Chandogya Upanishad. (2022). (R. Tippur, Trans.). Amazon Digital Services LLC – Kdp.
Cuaves, B. J. (2003). *The Hidden History of the Tibetan Book of the Dead.* New York: oxford university press. Inc.
Daigan & Matsunaga, A. (1971). *The Buddhist Concept of Hell*. New York: Philosophical Library
Gavin, F. & Patrick, Olivelle. (2003). *The Blackwell Companion to Hinduism.* Malden: Blackwell.
Jaini, P, S. (2001). *Collected Papers on Buddhist Studies.* (2001). Motilal Banarsidass Publications.
Lincoln, B. (1977). Death and Resurrection in Indo-European Thought. *Journal of Indo-European Studies* 5, 247-264.
Masih, Y. (2000). *A Comparative Study of Religions*. Motilal Banarsidass Publications.

Padmasambhava. (2008). *The Tibetan Book of the Dead: The Great Liberation By Hearing in the Intermediate States.* (G. C. Jinpa, Ed., & G. Dorje, Trans.) London: Penguin Classics.

Pande, G, C. (1995). *Foundation of Indian Culture.* Motilal Banarsidas Publications.

Rg Veda IX 14, 113, 7:The philosophy of the Upanishads. (1919). (Deussen, Ed.).

The religion of the Veda. (1999). (H.D. Griswold, Ed.).

Guenther, H.V. (1963). *The Life and Teaching of Naropa*. Oxford: Clarendon Press.

Tshomo, K. L. (2000). *Into the Jaws of Yama, Lord of Death: Death and Identity in China and Tibet.* unpublished.

ཞིབ་འཚོལ་པའི་ངོ་སྤྲོད།

ཚེ་རིང་དོན་གྲུབ་ ད་ལྷོ་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེའི་ རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་ ལེགས་སྦྱར་བ་ཅིག་ཨིན། ཁོ་ལུ་རྒྱ་གར་ཨ་ཙཱ་རི་ཡ་ནཱ་གར་ཛུ་ན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་ལས་ ནང་ཆོས་ནང་མཁས་དབང་གི་ཤེས་ཚད་དང་ སྔ་འགྱུར་མདོ་སྔགས་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་གླིང་ལས་ མདོ་སྔགས་རབ་འབྱམས་ཀྱི་ཤེས་ཚད་ཡོད་པའི་ཁར་ ལོ་ངོ་ ༢༣ གྱི་སློབ་སྟོན་ཉམས་མྱོང་ཡོད། ཆོས་ཚན་གཙོ་བོ་ ནང་ཆོས། སྐད་ཡིག་དང་ཞིབ་འཚོལ་སློབ་སྟོན་འབད་དོ་ཡོདཔ་དང་ མཐོ་རིམ་གོང་མའི་ཞིབ་འཚོལ་རྩོམ་འབྲི་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད།